

200706089-33

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres ref.:
NVE 200706089-4 ktv/firh

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2008/848 ART-FF-RL

Dato:
16.06.2008

Arkivkode:
450

Uttalelse til søknad om fornyet konsesjon til svensk regulering av innsjøen Limingen i Røyrvik og Lierne kommuner i Nord-Trøndelag

Med henhold til Deres brev av 24.01.2008 gir Direktoratet for Naturforvaltning her sin vurdering av søknad om fornyet konsesjon for den delen av regulering av innsjøen Limingen i Røyrvik og Lierne kommuner i Nord-Trøndelag som drenerer til Sverige. Innenfor DN's virke- og ansvarsområde ser vi at reguleringen i det vesentligste har berørt forhold som angår produksjon av fisk og fiskens næringsdyr. Vår vurdering berører derfor disse forhold.

Innsjøen Limingen

Som anført i søknadens kap. 12.2.2 var Limingen tidligere et mye brukt fiskevann for lokalbefolkningen og det ble tatt til dels store fangster av både ørret og røye. Enkelte gårder hadde fiske i Limingen som hovedinntektskilde. Ifølge opplysninger fra lokalt hold var fisken av god kvalitet før innsjøen ble regulert. Fisket gikk betydelig tilbake etter reguleringen og i dag er det få som driver fiske i innsjøen. Foreliggende undersøkelser viser også at fisketettheten i dag er lav og at kvaliteten på fisken er dårlig. Fra lokalt hold blir det også sagt at ørretbestanden i dag er så liten i antall at den nærmest betraktes som verdiløs. Tilsvarende utvikling er påvist for mange ørretbestander i regulerte innsjøer her til lands der strandsonen tørrelegges ved regulering.

Nye arter i Limingen

I tiden etter reguleringen er tre arter påvist som nye i Limingen. Disse (ørekyte, kanadarøye og krepsdyret *Mysis relicta*) kan alle være/ha vært potensielle påvirkningsfaktorer på utviklingen av ørret- og røyebestandene. Det foreligger ikke vurderinger av disse påvirkningsfaktorene spesifikt for Limingen. Introduksjon av ørekyte har i mange innsjøer vært årsak til reduserte produksjonsvilkår for ørret. Dette fordi ørekyte kan opptre i store antall i strandområder og konkurrere sterkt med ørret om næring. *Mysis* er vist å kunne påføre særlig røyebestandene en negativ utvikling som følge av at *Mysis* ernærer seg på de samme zooplanktonarter som røyebestandene utnytter. Undersøkelser i andre innsjøer har vist at røya utnytter *Mysis* dårlig som næringsemne. I flere innsjøer har introduksjoner ofte ført til reduserte røyebestander. Kanadarøye forekommer ikke naturlig i Norge og det foreligger svært lite kunnskap om hvordan denne arten kan påvirke ørret- og røyebestander. Vi vet imidlertid at kanadarøye kan bli storvokst og opptre som fiskespiser i innsjøer der ørret og røye lever.

Tidligere undersøkelser av fiskebestanden

Det foreligger fra årene etter regulering et betydelig materiale fra prøvafiske i Limingen. I perioden 1953-61 ble det prøvafisket årlig med bunngarn. Deretter er prøvafiske utført med jevne mellomrom fram til 1988 (utført ved Fiskeforskningen, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk fram til 1988). Det ble også utført prøvafiske i årene 1995 og 1996 (utført ved LFI, Naturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo fra og med 1988). Disse undersøkelsene er ikke publisert med relasjon til effekten av reguleringen. Dette materialet er svært verdifullt ved vurdering av ny søknad. I 2006 ble det utført et prøvafiske som var begrenset i omfang (Arnekleiv m.fl. 2007). Denne undersøkelsen anses ikke for å være tilstrekkelig til å svare på de spørsmålene som stilles nedenfor.

DNs krav ved vurdering av ny konsesjon

DN ber om at "Standardvilkår for naturforvaltning" (vedlagt) tas inn i konsesjonen ved fornying. Mer spesifikt innebærer dette følgende begrunnelser og krav fra DN ved vurdering av ny konsesjon (jfr. punkt 1-6):

1. Strandsonen som ligger innenfor reguleringsområdet for Limingen er sannsynligvis utarmet i forhold til produksjon av næringsdyr for fisk. DN ber om at det vurderes om et endret manøvreringsmønster i Limingen kan øke produksjonen av næringsdyr og fisk i reguleringssonen. Det foreliggende materialet fra prøvafiske i ulike år i perioden 1953-2006 kan her legges til grunn. For å få mest mulig nytte av disse undersøkelsene, må bestandsutviklingen studeres i relasjon til kjøremønstret for reguleringen over tidsperioden det foreligger opplysninger om fiskebestanden. Det vil si at informasjon om forhold som fyllingsgrad gjennom året i reguleringsmagasinet (og derav tørleggingsgrad av strandsonen) og tid for islegging/isløsning (bestemmende for fiskens vekstsesong) vil være avgjørende å skaffe til veie. Prøvafisket de første årene etter reguleringen vil sannsynligvis også gi kunnskap om kvaliteten på ørret- og røyebestanden før reguleringen da reguleringen ble effektivert i 1953/54.
2. For å treffe tiltak egnet til å redusere reguleringseffektene og øke produksjonen og kvaliteten på ørret- og røyebestandene, vil det også være nødvendig å utføre nye fiskebiologiske undersøkelser for å avklare fiskebestandens status i dag. En ny undersøkelse må også inkludere og avklare betydningen av de introduserte artene i innsjøen.
3. Vi ser også behovet for at nye undersøkelser også må inkludere de viktigste gyteelvene/-bakkene for ørreten i Limingen. Dette med henhold til elvenes egnethet som gyteområder og som oppvekstområder for ungfisk. I denne sammenheng trengs også en vurdering av gytefiskens oppvandringsmulighet til bekkene ved ulike høyder på vannlinjen i reguleringsmagasinet ved gytetiden om høsten.
4. Ifølge opprinnelige konsesjonsvilkår foreligger det pålegg om årlig utsetting av fisk for opphjør av fisket (kgl. Res. 04.07.1952, punkt 15). Dette er utført over en rekke år, men er nå opphørt som følge av dårlig effekt av utsettingene (fiskeforvalter A. Rikstad, pers. medd.). Den fiskebiologiske undersøkelsen som DN krever gjennomført, må ha som mål å også vurdere om fiskeutsetting kan være et hensiktsmessig tiltak for ørret ved en fornyelse av reguleringskonsesjonen. Dersom det foreligger tilstrekkelig informasjon om fiskeutsettingene (antall fisk i ulike år, størrelse ved utsetting, utsettingsstrategi mm.), anbefales det at utsettingene evalueres i sammenheng med det urapporterte fiskebiologiske materialet som foreligger. Dette vil gi et grunnlag for vurdering av et eventuelt behov for fiskeutsetting innenfor nye konsesjonsbetingelser.

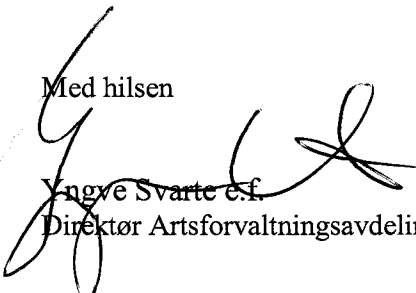
5. Før regulering hadde Linvasselva/ Brännelva en betydelig vannføring og var sannsynligvis en viktig gyte- og oppvekstelv for ørreten i Limingen. Etter reguleringen ble Linvasselva/Brännelva tørrlagt store deler av året som følge av at vannet ledes i tunnel ved utløpet av elva og ned til kraftverket. Et vilkår for en eventuell ny konsesjon må være å gjenskape elva som gyte- og oppvekstområde for ungfisk ved etablering av minstevannføring. Som fiskestellstiltak innbefatter dette at elvas substrat og topografi må kartlegges (bonitering/habitatstudie). Dette vil være et viktig grunnlag for å finne en egnet minstevannføring.

Minstevannføring i Linvasselva/ Brännelva vil også gjenskape den estetiske verdien en vannfylt elv har i dette landskapet. I utgangspunktet ønsker DN en løsning med minstevannføring uten at det også bygges terskler for å skape et større vannspeil. Dette fordi vassdraget ligger i et villmarkspreget landskap der elveløpet ikke bør berøres av nye tekniske inngrep. Dersom terskler likevel blir bestemt å bygge, må det gjøres slik at det blir minst mulig landskapsinngrep. Videre må det sannsynliggjøres at tiltaket vil gi økt produksjon av ørret.

Ved tilrettelegging av minstevannføring kan det vurderes å ta vannet gjennom rør (med reguleringsventil) som ligger ved eller under enn laveste reguleringshøyde heller enn å pumpe vann fra innsjøen. Dersom topografiske forhold tillater dette, kan løsningen kanskje være både kostnadsbesparende og mer driftssikker.

6. Tilrettelegging av Linvasselva/ Brännelva som gyte- og oppvekstområde for ørret i Limingen tilsier videre at gytefisken må sikres atkomst til elva for vandring opp og ned i forbindelse med gyting. Dette innebærer at reguleringshøyden i magasinet må være tilstrekkelig høy i gytetiden slik at fisken kan vandre fritt fra og til Limingen. Dette drar i samme retning som ønsket fra oppsitterne ved Limingen om å holde høy vannstand i innsjøen utover høsten for å oppnå en bedre landskapsestetisk effekt så vel som bedre atkomst til vannlinja og båthavnene.

Med hilsen

Yngve Svarte e.f.
Direktør Artsforvaltningsavdelingen

Raoul Bierach

Standardvilkår

Post 12. (Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a) å sørge for at forholdene ivassdraget er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b) å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c) å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
- d) å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte og indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i områder som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene..... og på henholdsvis kr., kr. og kr.til opphjørp av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjørp av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i vilkår, dekkes av konsesjonæren.